

Stockholm den 20 april 2017

R-2017/0444

Till Justitiedepartementet

Ju2017/02002/L4

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 27 februari 2017 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Tillhandahållande av tekniska sensorsystem – ett sätt att förbättra samhällets informationssäkerhet.

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslagen i promemorian, men vill särskilt framhålla följande synpunkter.

Advokatsamfundet inser, till följd av utvecklingen inom området för informations-säkerhet, att tekniska system av beskrivet slag inte kan undgås för att möta de hot och risker som numera framträder vid skyddet av samhällsviktig verksamhet. Det synes inte heller, med de begränsningar som beskrivits i promemorian, bli fråga om sådant betydande intrång i den personliga integriteten, som innebär övervakning eller kartläggning av enskildas personliga förhållanden även om denna slutsats förvisso inte är helt självklar. Frågan kvarstår emellertid hur det säkerställs att användningen av det planerade sensorsystemet inte stegvis ändras och till slut når den punkt där 2 kap. 6 § andra stycket RF blir tillämpligt. Det blir en viktig uppgift för Datainspektionen att genom sin tillsyn bevaka att en sådan glidning inte äger rum.

Advokatsamfundet vill framhålla att det är av betydelse att personuppgiftsansvaret för den personuppgiftsbehandling som avses äga rum inom ett system av beskrivet slag tydligt pekas ut, i alla delar, så att detta ansvar verkligen tas. Under rubriken "Personuppgiftsansvaret" sägs emellertid i den remitterade promemorian endast att det är verksamhetsutövaren som äger den nätverkstrafik som passerar sensorerna och att denne därmed är personuppgiftsansvarig för personuppgiftsbehandlingen med MSB som personuppgiftsbiträde. Vidare hävdas att MSB:s behandling av personuppgifter i egenskap av personuppgiftsbiträde sker i enlighet med det regelverk och de ändamål som gäller för verksamhetsutövaren. I praktiken torde det emellertid endast vara MSB som överblickar, utformar och utvecklar dessa behandlingar på ett sådant sätt att övergripande ändamål och medel kan bestämmas.

Vad beträffar den förteckning som MSB ska utveckla framgår av promemorian att förteckningen kan innehålla personuppgifter, utöver IP-nummer även t.ex. kreditkortsnummer och personnummer. Denna förteckning ska såvitt framgår ha ett enhetligt innehåll som förändras efter hand av MSB. Dessa behandlingar torde knappast

kunna ske i sådan samverkan med var och en av de verksamhetsutövare som får en teknisk detekteringssensor installerad att var och en i egenskap av personuppgiftsansvarig kan sägas utforma en egen förteckning. På motsvarande sätt sägs under rubriken "Larmdatabasen" att den ska finnas hos tillhandahållaren, dvs. MSB, och att tillhandahållaren av sensorsystem bestämmer vilken information som ska läggas in i larmdatabasen, hur den informationen ska användas och hur skyddet för informationen ska utformas. Dessutom ska enligt promemorian säkra kommunikationslösningar tillhandahållas. Det framstår därmed inte som naturligt att personuppgiftsansvaret skulle vila på var och en av verksamhetsutövarna, dvs. de anslutna myndigheterna eller enskilda verksamhetsutövarna. Inom en infrastruktur, av det slag som här är aktuellt, brukar olika meningar framträda om hur personuppgiftslagens definition av personuppgiftsansvarig ska tolkas. Detta för med sig risker för att ansvaret i någon del av systemet kommer att falla mellan stolarna. Advokatsamfundet anser därför att fördelningen av personuppgiftsansvaret bör regleras i författning och att MSB, som till stora delar synes vara den som i praktiken kan bära detta ansvar, tilldelas personuppgiftsansvaret för de delar där andra myndigheter eller i förekommande fall enskilda verksamhetsutövare kan förväntas ha en begränsad insyn och förmåga att sätta sig in i verkningarna. Samtidigt bör klargöras i vilken mån tjänster ska tillhandahållas av MSB endast i egenskap av underleverantör.

Advokatsamfundet delar promemorians bedömning att den normkonflikt som kan uppkomma mellan å ena sidan bestämmelsen i 31 § PuL om säkerhetsåtgärder och å andra sidan förbudet mot att behandla känsliga personuppgifter kan lösas utan att någon tillåtande bestämmelse om behandling av känsliga personuppgifter i säkerhetssyfte införs. Motsatt bedömning kan antas resultera i att ett stort antal andra verksamheter skulle behöva en liknande särreglering.

I promemorian redovisas inte vilka effekterna kan bli vid användningen av straffprocessuella tvångsmedel när föreslagna databaser samlas hos MSB och det således blir tekniskt möjligt att inom ramen för t.ex. en husrannsakan bruka uppgiftssamlingarna vid brottsutredningar. Enligt Advokatsamfundets mening bör ett genomförande föregås av en sådan analys och av de eventuella författningsändringar som kan behövas för att inte nya risker för intrång i enskildas personliga integritet ska uppkomma endast som en följd av att uppgifter om larm och trafikflöden som berör många myndigheter samlokaliseras hos MSB. I detta sammanhang bör noteras att promemorian inte tar upp i vilken mån uppgifter om brott kommer att behandlas inom det planerade systemet. Men för det fall det blir MSB som hanterar detta som utpekad personuppgiftsansvarig, och inte några privaträttsliga subjekt blir personuppgiftsansvariga, innebär behandling av uppgifter om brott inget problem. Det finns ju nämligen inget förbud mot att myndigheter behandlar uppgifter om brott (se 21 § PuL). Detta kommer heller inte att ändras när dataskyddsförordningen ska börja tillämpas (se artikel 10 i dataskyddsförordningen).

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg